

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	סיפורי ראשית העולם והאנושות	—	(2x40)	—	80	נקודות
פרק שני	—	נושאי הבחירה	—	(1x20)	—	20	נקודות
						100	נקודות
						סך הכול	—

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות.

מותר להשתמש בתנ"ך מתורגם.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

מותר להשתמש במילון לועזי-עברי / עברי-לועזי.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות (80 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2 (לכל שאלה – 40 נקודות).

בכל שאלה, ענה על סעיף א – **חובה** (25 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לכל סעיף – 15 נקודות).

1. קרא **בראשית**, פרק ג'.

ענה על סעיף א (**חובה**).

א. קרא גם **בראשית**, פרק ב', פסוקים ט"ו-כ"ד.

האכילה מפרי עץ הדעת (פרק ג', פסוק ו') משנה את היחסים בין המשתתפים בסיפור הבריאה.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על שלוש דוגמאות: היחסים בין ה' ובין האדם, היחסים בין האדם לבין אשתו

והיחסים בין האדם ובין בעלי החיים.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא גם **בראשית**, פרק ב', פסוק כ"ב, ואת הקטע ממסכת נידה, מה, ע"ב שלפניך.

"ויבן ה' אלהים את הצלע' מלמד שנתן הקב"ה בינה יתרה באישה יותר מִבְּאִישׁ".

הסבר את כוונת דברי המדרש על פי המתואר ב**בראשית**, פרק ג', פסוקים א'-ו'.

ג. קרא **בראשית**, פרק ג', פסוק ט"ז ופסוק כ', וגם **בראשית**, פרק ב', פסוקים י"ח-כ"ג.

בפסוקים אלה מוזכרים שני שמות שהאדם קורא בהם לאישה שאיתו.

(1) הסבר מה מבטא השם "אִשָּׁה" ב**בראשית**, פרק ב', פסוק כ"ג. בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

(2) הסבר את הקשר בין השם הפרטי שהאדם קורא בו לאשתו בפרק ג', פסוק כ' ובין המסופר בפרק ג', פסוק ט"ז.

(8 נקודות)

2. קרא בראשית, פרק ט', פסוקים א'-ז'.

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) על פי קטע זה, מהו ההיתר החדש שניתן לאנושות, ומהי ההגבלה על היתר זה?

כתוב את הנימוק להגבלה זו. (13 נקודות)

(2) מהו ההבדל בין ההיתר החדש שניתן לאנושות על פי פרק ט' ובין ההיתר שניתן לאנושות על פי בראשית,

פרק א', פסוק כ"ט?

לדעתך, האם הבדל זה מלמד על הידרדרות מוסרית בעולם שלאחר המבול? נמק את דבריך.

(12 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. (1) מהו האיסור שהוטל על נח ובניו על פי פסוקים ה'-ו', ומהו הנימוק לאיסור זה? (8 נקודות)

(2) מהו העונש שיוטל על מי שעובר על איסור זה, ומי יוציא לפועל את העונש? (7 נקודות)

ג. על פי דברי חז"ל, בפסוקים א'-ז' מובאות "שבע מצוות בני נח". אחת מן המצוות האלה היא

"מצוות דינים" — המצווה להקים מערכת משפט.

(1) היכן נרמז בפסוקים אלה הצורך להקים מערכת משפט, ומהו המקרה שיובא למשפט? בסס את דבריך

על הכתוב. (10 נקודות)

(2) לדעתך, האם המצווה להקים מערכת משפט מרחיבה את הסמכויות שנתן האל לאנושות או מצמצמת אותן?

נמק את דבריך. (5 נקודות)

פרק שני — נושאי הבחירה (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

על אהבה וחסד

3. קרא רות, פרק ב', פסוקים א'-ט"ז.

- א וּלְנַעֲמִי מִידַע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מְמִשְׁפַּחַת מוֹדַע
 ב אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוּ בָּעִז: וַתֹּאמֶר רֹות הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֵלֶיךָ-
 ג נָא הִשָּׁדָה וְאַלְקָטָה בְּשָׂבָלִים אַחֵר אֲשֶׁר אֲמַצֶּא-חֵן בְּעֵינָיו
 ד וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְּתִי: וְתֵלֶךְ וְתִבּוֹא וְתִלְקָט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי
 ה הַקְּצֹרִים וַיִּקֶּר מִקְדָּה חֲלֻקָּת הַשָּׂדֶה לְבָעִז אֲשֶׁר מְמִשְׁפַּחַת
 ו אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנֵּה-בָּעִז בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הִיא
 ז עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ ה': וַיֹּאמֶר בָּעִז לְנַעֲמִי הִנָּצֵב
 ח עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנֶּעְרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנֶּעַר הַנָּצֵב עַל-
 ט הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבֵבָה עַם-נַעֲמִי מִשְׁדֵּי
 י מוֹאֵב: וַתֹּאמֶר אֲלֻקָּטָהּ-נָא וְאֶסְפְּתִי בַּעֲמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים
 יא וְתִבּוֹא וְתַעֲמֹד מֵאִז הַבֶּקֶר וְעַד-עֶתָּה זֶה שְׂבִיתָה הַבֵּית
 יב מַעֲט: וַיֹּאמֶר בָּעִז אֶל-רֹות הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בְּתִי אֶל-תִּלְכִּי
 יג לְלָקֵט בַּשָּׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכִּי תִדְבָּקִין עִם-
 יד נַעֲרָתִי: עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלֹא
 טו צִוִּיתִי אֶת-הַנֶּעְרִים לְבִלְתִּי נִגְעֶךָ וְצִמָּת וְהִלַּכְתְּ אֶל-הַפְּלִים
 טז וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוּן הַנֶּעְרִים: וְתַפֹּל עַל-פָּנֶיהָ וְתִשְׁתָּחוּ
 יז אַרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מַצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַפִּירֵנִי וְאֲנֹכִי
 יח נְכָרִיָּה: וַיַּעַן בָּעִז וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגֵד הֲגֵד לִי כָּל אֲשֶׁר-עָשִׂית
 יט אֶת-חֲמוּתְךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וְתַעֲזָבִי אָבִיךָ וְאִמְךָ וְאַרְצְךָ
 כ מוֹלֶדְתְּךָ וְתִלְכִּי אֶל-עַם אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ תְּמוּל שְׁלוֹשׁ: יִשְׁלַם
 כא ה' פְּעֶלְךָ וְתִהְיֶי מִשְׁכֻּרְתְּךָ שְׁלָמָה מֵעַם ה': אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כב אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסּוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו: וַתֹּאמֶר אֲמַצֶּא-חֵן בְּעֵינֶיךָ
 כג אֲדֹנָי כִּי נִחְמָתִנִּי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל-לֵב שְׁפָחַתְךָ וְאֲנֹכִי לֹא אֶהְיֶה
 כד כְּאֶחָת שְׁפָחַתְךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ בָּעִז לָעֵת הָאֵכֶל גִּשְׁי הַלֶּם וְאֶכְלָת
 כה מִן-הַלֶּחֶם וְטִבַּלְתְּ פִּתְךָ בַּחֲמִין וְתִשָּׁב מִצֵּד הַקְּצֹרִים וַיַּעֲבֹט-
 כו לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּר: וְתִקֶּם לְלָקֵט וַיַּעַז בָּעִז אֶת-
 כז נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעַמָּרִים תִּלְקָט וְלֹא תִכְלִימוּהָ: וְגַם שָׁל-
 כח תִּשְׁלֹו לָהּ מִן הַצִּבְתִּים וְעִזֹּבֹתֶם וְלָקָטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ-בָּהּ:

א. קרא פסוקים י"א-י"ב בקטע שלפניך.

(1) קרא גם **בראשית**, פרק י"ב, פסוקים א'-ג'.

לדעתך, למי מן הדמויות היה קשה יותר לעזוב את מולדתה — לאברם או לרות? נמק את דבריך.

(8 נקודות)

(2) על פי דברי בעז, מה מבטאת הליכתה של רות אחר חמותה? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים א'-ד' בקטע שלפניך ואת דברי פ' פולק שלפניך.

"כאשר מתרחש אירוע מקרי לכאורה, קיימת לעולם האפשרות שהדברים זומנו על פי ההשגחה".

(פ' פולק, **הסיפור במקרא — בחינות בעיצוב ובאמנות**, מוסד ביאליק, 1994, עמ' 253)

הסבר והדגם את דברי פולק על פי פסוקים אלה. (6 נקודות)

בין שמואל לדוד

4. קרא שמואל א, פרק ט"ז, פסוקים א'-י"ד.

א וַיֹּאמֶר ה' אֶל-שְׁמוּאֵל עַד-מַתִּי אֶתְּהָ מִתְּאֵבֶל אֶל-שְׁאוּל וְאֲנִי מֵאֲסִיתִי מִמֶּלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל מֵלֹא קִרְנֶךָ שֶׁמֶן וְלֹךְ אֶשְׁלַחְךָ בְּאֵל-יִשִּׁי בֵּית-הַלְחָמִי כִּי-רָאִיתִי בְּבִנּוֹ לִי מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׁאוּל וְהִרְגָנִי וַיֹּאמֶר ה' עֲגִלְתָּ בְּקֶרֶת תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לְזֹבֵחַ לַה' בָּאתִי: וְקִרְאתָ לְיִשִּׁי בְּזֹבֵחַ וְאֶנֶכִּי אוֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה וּמִשְׁחָתָ לִי אֶת אֲשֶׁר-אָמַר אֵלֶיךָ: וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' וַיָּבֹא בֵּית לָחֶם וַיַּחְרְדּוּ זִקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם הֵן בּוֹאֵךְ: וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לְזֹבֵחַ לַה' בָּאתִי הֵתְקַדְשׁוּ וּבֵאתֶם אֵתִי בְּזֹבֵחַ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת-יִשִּׁי וְאֶת-בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לְזֹבֵחַ: וַיְהִי בְּבֹאֵם וַיֵּרָא אֶת-אֱלִיָּאב וַיֹּאמֶר אֵךְ נֶגֶד ה' מְשִׁיחוֹ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-שְׁמוּאֵל אֶל-תִּבֹּט אֶל-מְדֹאָהוּ וְאֶל-גִּבְיָה קֻזְּמוּ כִּי מֵאֲסִיתִיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יֵרָאֵה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יֵרָאֵה לְעֵינָיִם וְה' יֵרָאֵה לְלֵבָב: וַיִּקְרָא יִשִּׁי אֶל-אֲבִינֶדָב וַיַּעֲבְדֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר גִּם-בִּזָּה לֹא-בָחַר ה': וַיַּעֲבֵר יִשִּׁי שְׁמָהּ וַיֹּאמֶר גִּם-בִּזָּה לֹא-בָחַר ה': וַיַּעֲבֵר יִשִּׁי שִׁבְעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יִשִּׁי לֹא-בָחַר ה' בָּאלֶה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יִשִּׁי הֲתִמּוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׂאֵר הַקְטָן וְהַגָּה רְעָה בְּצֹאֵן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-יִשִּׁי שְׁלַחַה וְקַחְנוּ כִּי לֹא-נִסָּב עַד-בָּאוּ פֹה: וַיִּשְׁלַח וַיָּבִיֵּאוּהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי עַם-יִפְהָ עֵינָיִם וטוֹב רֹאִי וַיֹּאמֶר ה' קוּם מִשְׁחָהוּ כִּי-זֶה הוּא: וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת-קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אָחִיו וַתִּצְלַח רוּחַ-ה' אֶל-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמַעַלָּה וַיִּקַּם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הִרְמָתָה: וְרוּחַ ה' סָרָה מֵעַם שְׁאוּל וּבַעֲתָתוֹ רוּחַ-רָעָה מֵאֵת ה':

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. קרא פסוקים ו'-ז' שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, את מי רצה שמואל למשוך למלך, ומדוע? (4 נקודות)

(2) בדברי ה' בפסוק ז' יש ביקורת על שמואל, ונרמזת בהם ביקורת גם על שאול.

הסבר את הביקורת על כל אחד מהם. תוכל להיעזר ב**שמואל א**, פרק ט', פסוק ב'.

(6 נקודות)

ב. קרא פסוקים י"א-י"ד שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, כתוב מהו השינוי שחל במעמד של דוד. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) הסבר כיצד השפיע השינוי במעמד של דוד על דוד ועל שאול. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

בהצלחה!